INFORMACJA

o posiedzeniu **Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej**

nr posiedzenia: **183**

data posiedzenia: **25 września 2018 r.**

Porządek posiedzenia:

1. Informacja ambasadora Republiki Bułgarii podsumowująca prezydencję bułgarską w Radzie Unii Europejskiej.
2. Informacja Ministerstwa Spraw Zagranicznych na temat polskiej polityki europejskiej w okresie prezydencji bułgarskiej w Radzie Unii Europejskiej.
3. Informacja ambasadora Republiki Austrii na temat priorytetów prezydencji austriackiej w Radzie Unii Europejskiej.
4. Informacja Ministerstwa Spraw Zagranicznych na temat polskiej polityki europejskiej w okresie prezydencji austriackiej w Radzie Unii Europejskiej.

Posiedzeniu przewodniczył:

przewodniczący komisji Marek Rocki.

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie komisji:

Adam Bielan, Jerzy Chróścikowski, Dorota Czudowska, Tomasz Grodzki, Bogdan Klich, Jarosław Obremski, Marek Pęk, Waldemar Sługocki, Rafał Ślusarz, Piotr Wach, Alicja Zając,

goście:

ambasador Republiki Bułgarii Emil Sawow Jalnazow,

ambasador Republiki Austrii Werner Almhofer,

Ministerstwo Spraw Zagranicznych:
sekretarz stanu Konrad Szymański,
zastępca dyrektora Departamentu Komitetu do Spraw Europejskich Katarzyna Wiatr,
naczelnik wydziału w Departamencie Komitetu do Spraw Europejskich Monika Pawłowska.

Ad 1.

Ambasador Republiki Bułgarii Emil Sawow Jalnazow przedstawił film podsumowujący pracę prezydencji bułgarskiej. Za jedno z głównych osiągnięć Bułgarii uznał przyczynienie się do

wzrostu zainteresowania Unii Europejskiej bałkańskimi państwami aspirującymi do członkostwa. Według ambasadora dowodem na to jest Deklaracja Sofijska, dokument podsumowujący szczyt UE – Bałkany Zachodnie, który odbył się w dniach 16–17 maja. Podkreślono w nim potrzebę łączności krajów Bałkanów Zachodnich z Unią Europejską i perspektywy ich przystąpienia do UE. Opis konkretnych kroków mających na celu wzmocnienie kontaktów krajów tego regionu z Unią oraz środków wspierających bezpieczeństwo, łączność, współpracę regionalną i połączenia cyfrowe tych państw zawarto w dokumencie „Sofijski program działań priorytetowych". Zasługą Bułgarii była też poprawa klimatu politycznego w regionie, o czym świadczy podpisanie traktatu między Bułgarią a Republiką Macedonii, umowa między Grecją a Republiką Macedonii w sprawie nowej nazwy tego ostatniego kraju – Republika Północnej Macedonii, a także zaproszenie Republiki Macedonii i Albanii do negocjacji akcesyjnych, które rozpoczną się w czerwcu 2019 r. Na zakończenie ambasador podziękował za bardzo silne wsparcie, którego Polska udzieliła prezydencji bułgarskiej w jej staraniach o rozszerzenie Unii o kraje Bałkanów Zachodnich.

Ad 2.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Konrad Szymański zapowiedział omówienie kwestii najważniejszych z punktu widzenia Polski. W ramach priorytetu „wzrost gospodarczy i spójność społeczna" Bułgaria dążyła do kontynuacji reformy unii gospodarczo-walutowej, w szczególności do wzmocnienia europejskiego mechanizmu stabilizacyjnego i utworzenia unii bankowej. Minister zwrócił uwagę na ryzyko podziałów na wspólnym rynku związane z reformą unii gospodarczo-walutowej, co zaszkodziłoby wszystkim jego użytkownikom. Pierwsze projekty dotyczące wieloletnich ram finansowych, przedstawione przez Komisję pod koniec prezydencji bułgarskiej, Polska krytykowała już wcześniej, sprzeciwiając się finansowaniu nowych celów – wzmocnienia roli Unii w dziedzinie bezpieczeństwa i polityki migracyjnej – kosztem polityki spójności i polityki rolnej. Te dziedziny zostały umieszczone wprost w traktacie, gdyż mają ustrojowe znaczenie, są podstawowym instrumentem wzmacniania społecznej i gospodarczej konwergencji, która jest naczelnym celem Unii. Wprawdzie następuje zbliżenie wielu wskaźników społecznych i ekonomicznych między Europą Środkową a resztą Unii, ale nie osiągnęły one jeszcze pożądanego poziomu, o czym świadczy zwłaszcza porównanie PKB per capita. Polityka spójności przynosi korzyści wszystkim, bo przeznaczone na nią środki wracają do całego wspólnego rynku. Negowanie tego przez znaczną część klasy politycznej UE spowodowało, zdaniem ministra Szymańskiego, że w czasie prezydencji bułgarskiej rozpoczęły się najtrudniejsze negocjacje budżetowe w historii Unii. Należy podkreślić, że Polsce udało się z dużym wyprzedzeniem przedstawić swoje stanowiska i uzyskać poparcie różnych grup państw w dziedzinach, które są najważniejsze z polskiego punktu widzenia – ogólnej struktury WRF, polityki spójności i polityki rolnej. Drugą istotną sprawą, w którą zaangażowała się prezydencja bułgarska, była przyszłość relacji UE – Bałkany Zachodnie. Polska również dostrzega strategiczne znaczenie stabilności i pokoju na Bałkanach Zachodnich, dlatego z entuzjazmem przyjęła plany doprowadzenia do pierwszego szczytu na najwyższym szczeblu między Unią Europejską a Bałkanami Zachodnimi po 15 latach. Polska zaangażowała się w Proces Berliński, którego kolejny szczyt odbędzie się jeszcze w 2019 r. w Polsce. Doszło również do zwiększenia aktywności bilateralnej Polski w tym regionie: licznych wizyt ministra Jacka Czaputowicza w Skopje, Belgradzie i Tiranie, zaktywizowania Akademii Rozszerzeniowej, która służy dzieleniu się naszym doświadczeniem rozszerzeniowym z krajami tego regionu.

Minister Szymański podkreślił, że szczyt Unia Europejska – Bałkany Zachodnie należy uznać za wyraźny sukces prezydencji bułgarskiej. Kolejnym jej priorytetem było bezpieczeństwo

i stabilność, co wiąże się z przyszłością polityki azylowej i migracyjnej. W tej dziedzinie ważnym osiągnięciem prezydencji stały się czerwcowe konkluzje Rady Europejskiej. Wyznaczyły one drogę do pełnego konsensusu między wszystkimi państwami członkowskimi w obu tych sprawach. Opiera się on na założeniu, że Unia musi stworzyć mechanizmy regulacyjne odróżniające migrantów ekonomicznych od uchodźców. To pomoże w przeciwstawieniu się niekontrolowanej presji migracyjnej, która w państwach na nią narażonych wiąże się z całkowicie nieprzewidywalnymi konsekwencjami. Służyć temu będzie powołanie tzw. platform zejścia na ląd, które mogą powstać tylko we współpracy z krajami trzecimi. Niezwykle ważne z punktu widzenia Polski było potwierdzenie dobrowolności działań państw członkowskich w dziedzinie przyjmowania uchodźców. W trakcie prezydencji bułgarskiej zajmowano się także zagadnieniami bezpośrednio związanymi z bezpieczeństwem, wśród których minister wymienił europejski program rozwoju przemysłu obronnego. Minister podkreślił, że Polska chce zachować zdolności produkcyjne w dziedzinie przemysłu obronnego, w czym pomoże gwarancja dostępności odpowiednich funduszy, którą udało się osiągnąć. Inną polityczną sprawą związaną z bezpieczeństwem było zapewnienie, że europejskie plany wzmocnienia wymiaru obronnego nie będą kolidować ze zobowiązaniami państw członkowskich wobec NATO. W trakcie prezydencji bułgarskiej Polska wzmocniła swoją obecność w ustrukturyzowanej współpracy zwanej PESCO, początkowo jako jeden z krajów założycielskich. Braliśmy udział w 2 programach, obecnie – w 6 programach, dotyczących wsparcia logistycznego, morskiego, bezzałogowych systemów przeciwminowych, ochrony wód portowych i przybrzeżnych, zagrożenia cybernetycznego i projektów związanych z artylerią europejską. W związku z priorytetem „gospodarka cyfrowa i umiejętności przyszłości" minister zwrócił uwagę na brak uregulowań dotyczących dostępu do danych nieosobowych na wspólnym rynku. To bardzo istotne utrudnienie w kształtowaniu konkurencyjności rynku cyfrowego w Europie. Jeśli chodzi o resztę wspólnego rynku, Polska zdecydowanie popierała prace nad kompromisem dotyczącym pakietu usługowego i nad pakietem towarowym, którego celem jest ograniczenie barier w przepływie towarów. Istnieje jednak stała presja protekcjonistyczna na poziomie UE. Poparcie tendencji do ograniczenia wspólnego rynku jest tak duże, że w tej dziedzinie nastąpił impas. Podobnie jest z regulacjami dotyczącymi delegowania pracowników transportu. Ze wspólnym rynkiem wiąże się też tzw. dyrektywa gazowa. Polska doprowadziła do kompromisu, który spełnia oczekiwania państw południowych, jeżeli chodzi o istniejące już gazociągi na Morzu Śródziemnym. Jednak prace nad dyrektywą zostały zahamowane przez niechęć części państw do egzekwowania europejskich reguł gry wobec inwestorów zewnętrznych. Ten problem w szczególności dotyczy budowy Nord Stream 2.

Ad 3.

Ambasador Republiki Austrii Werner Almhofer zaznaczył, że Austria ma doświadczenie w sprawowaniu prezydencji – będzie ją sprawowała po raz trzeci w ciągu 23 lat. Jednak tym razem staną przed nią zupełnie nowe wyzwania, bo obecna prezydencja pod kilkoma względami różni się od poprzednich: z racji nowej roli rotacyjnej prezydencji, istnienia funkcji stałego przewodniczącego Rady, a także wybranego de facto przez ludzi przewodniczącego Komisji Europejskiej, co nie jest całkowicie zgodne z traktatami europejskimi. Bez wątpienia bardziej znacząca jest też rola Parlamentu Europejskiego. Mimo wielu kwestii, które są krytykowane w Unii, trzeba przyznać, że obecne trio prezydencji jest zjawiskiem pozytywnym, świadczącym o ciągłości. Hasło prezydencji austriackiej będzie brzmiało „Europa, która chroni". Ma ono nawiązywać do najważniejszego obecnie zadania – zapewnienia bezpieczeństwa obywateli. Oznacza to walkę z nielegalną migracją, silniejszą obronę

europejskich granic, wzmocnienie instrumentów działających w tym celu, m.in. Frontexu, reformę wspólnego europejskiego systemu azylowego. W tych sprawach Austria nawiązała współpracę z państwami trzecimi. Premier Austrii odwiedził Egipt, chcąc zachęcić tamtejsze władze do kontroli liczby osób, które zamierzają dotrzeć do brzegów Europy. 18 grudnia ma się odbyć spotkanie z krajami afrykańskimi. Z bezpieczeństwem i walką z nielegalną migracją ściśle związane są kwestie terroryzmu i radykalizacji. Austria stara się wspierać skuteczną współpracę i wymianę informacji w tym zakresie między organami bezpieczeństwa. Był to także temat rozmów kontynuowanych podczas kolejnych spotkań, w tym nieformalnego europejskiego szczytu szefów państw i rządów, który odbył się w zeszłym tygodniu. Drugim priorytetem austriackiej prezydencji jest dążenie do osiągnięcia postępu gospodarczego i konkurencyjności, co wiąże się też m.in. z kwestią cyfryzacji i modernizacji administracji. To zadanie jest realizowane pod hasłem „Polityka przemysłowa w epoce cyfrowej". Austria angażuje się w proces przybliżenia krajów Bałkanów Zachodnich do Unii i próby przyspieszenia procesów z tym związanych. Prezydencja austriacka bierze też udział w debacie na temat przybliżenia UE obywatelom, z którą wiąże się kwestia wzmocnienia stosowania zasady pomocniczości. Ambasador zakończył swoją wypowiedź, wspominając o jeszcze jednym temacie poruszanym w trakcie austriackiej prezydencji w ramach debaty w związku z art. 7 – kwestii stanu praworządności w Polsce. Przewodniczący Komisji Europejskiej zapowiedział dalsze działania w tym zakresie.

Ad 4.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Konrad Szymański stwierdził, że w kwestii migracji Polska ma duże oczekiwania wobec prezydencji austriackiej, ponieważ obecnie będą implementowane postanowienia Rady Europejskiej z czerwca, których jednym z głównych autorów jest Polska. Postanowienia te mają charakter przełomowy. Polska podziela przekonanie kanclerza Kurza o konieczności podchodzenia do kwestii migracji w sposób holistyczny, dlatego będzie popierała wspólne działania w zakresie ochrony granic, wymiany informacji, wzmocnienia współpracy policyjnej i sądowej. Minister podkreślił, że kontrola migracji nie jest możliwa bez współpracy z krajami trzecimi – z krajami pochodzenia i krajami tranzytu. Na wrześniowym szczycie w Salzburgu mówiono o konieczności wzmocnienia instytucji europejskich związanych z ochroną bezpieczeństwa. Nie udało się jednak zawrzeć porozumienia co do wzmocnienia mandatu agencji Frontex, odpowiedzialnej za drugą co do długości granicę zewnętrzną Unii.
Minister wyraził nadzieję, że być może uda się to przed końcem tego roku.

Opracowano w BSMUE